Interpelacja nr 29081

do ministra spraw wewnętrznych i administracji w sprawie zaopatrzenia emerytalno-rentowego byłych funkcjonariuszy służb państwa polskiego

Zgłaszający: Arkadiusz Marchewka

Data wpływu: 23-01-2019

Szanowny Panie Ministrze,

w dniu 1 stycznia 2017 roku weszła w życie ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. 2016 poz. 2270, dalej: nowelizacja).

Celem nowelizacji było obniżenie świadczeń emerytalno-rentowych osobom, które uznano za pełniące służbę na rzecz totalitarnego państwa w latach 1944-1990. Jak wskazywał projektodawca nowelizacji (tj. Rada Ministrów), jej skutkiem miało być odebranie niesłusznych przywilejów emerytalnych byłym funkcjonariuszom Służby Bezpieczeństwa.

W praktyce jednak świadczenia obniżono głównie funkcjonariuszom organów niepodległego Państwa Polskiego, którzy przez wiele lat po 1990 roku pracowali w różnych formacjach Rzeczypospolitej Polskiej (np. w Straży Granicznej). Duża część osób dotkniętych skutkami ustawy swoją służbę pełniła w większości już po 1990 roku. Niektórzy funkcjonariusze, którym obniżono świadczenia emerytalno-rentowe, pracowali w polskich służbach także po uchwaleniu tzw. ustawy dezubekizacyjnej, tj. ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (t.j. Dz. U. 2017 poz. 2186 ze zmianami), która weszła w życie 1 marca 2007 roku.

Znane są mi przypadki błędnego postępowania poszczególnych oddziałów Instytutu Pamięci Narodowej, które nie potrafiły właściwie wskazać osób, które podlegają nowym przepisom o zaopatrzeniu emerytalnym. Przykładowo, do grona osób pełniących służbę w zwiadzie Wojsk Ochrony Pogranicza zaliczano osoby, które nigdy takiej służby nie pełniły. Szczególnie dużo pomyłek dotyczy lat 1984-1990 i to pomimo faktu, że w latach tych zadania zwiadu Wojsk Ochrony Pogranicza określone były zarządzeniem dowódcy Wojsk Ochrony Pogranicza nr 071/84 z 15 grudnia 1984 roku. W zarządzeniu tym wprowadzono zakres działania operacyjnego organów zwiadu brygad WOP, granicznych punktów kontrolnych i lądowych strażnic kadrowych oraz uprawnień przełożonych operacyjnych.

W związku z powyższym przy właściwej wiedzy merytorycznej pracowników Instytutu Pamięci Narodowej i znajomości wymienionego wyżej zarządzenia bez trudu można ocenić czy służba na danym stanowisku może być zaliczona do służby w zwiadzie Wojsk Ochrony Pogranicza. W tym kontekście tym bardziej niezrozumiałe jest dlaczego Instytut Pamięci Narodowej w wielu przypadkach wydał nieprawidłową opinię o przebiegu służby. W takich sytuacjach w szczególnie trudnym położeniu są wdowy i dzieci po zmarłych funkcjonariuszach: o ile osoby wciąż żyjące mogą skutecznie ubiegać się o skorygowanie błędnej opinii IPN i wydanej w jej następstwie decyzji o obniżeniu świadczenia, o tyle wdowy i dzieci nie mają w praktyce takiej możliwości, ponieważ nierzadko nie mają faktycznej, szczegółowej i specjalistycznej wiedzy na temat dokładnego przebiegu służby swojego nieżyjącego krewnego.

Niezależnie od powyższego, osoby dotknięte skutkami nowelizacji przepisów o zabezpieczeniu emerytalnym byłych funkcjonariuszy służb mają obecnie także ograniczone prawo do sądu. Wynika to z faktu, że w Trybunale Konstytucyjnym pod sygnaturą akt P 4/18 zostało zarejestrowane pytanie prawne Sądu Okręgowego w Warszawie, który powziął wątpliwości co do zgodności nowelizacji z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

Skutkiem wystosowania pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego jest zawieszenie postępowań sądowych przed sądami ubezpieczeń społecznych w konsekwencji czego strony postępowania zmuszone są oczekiwać na

rozstrzygnięcie swojej sprawy w nieznanym terminie (wszak Trybunał Konstytucyjny nie tylko nie rozpoznał jak dotychczas pytania prawnego Sądu Okręgowego w Warszawie, ale nawet nie wyznaczył terminu rozprawy). Przez cały czas oczekiwania na rozstrzygnięcie postępowań sądowych, skarżący pobierają zaś obniżone świadczenia.

Biorąc powyższe pod uwagę, zwracam się do Pana Ministra z następującymi pytaniami:

1. Ile decyzji obniżających świadczenia dla emerytów i rencistów, którzy nabyli uprawnienia do lipca 1990 roku, wydano na podstawie przepisów wprowadzonych nowelizacją?
2. Ile decyzji obniżających świadczenia dla emerytów i rencistów, którzy nabyli uprawnienia w okresie od 1 stycznia 2005 roku do 31 grudnia 2009 roku, wydano na podstawie przepisów wprowadzonych nowelizacją?
3. Ile decyzji obniżających świadczenia dla emerytów i rencistów, którzy nabyli uprawnienia w okresie od 1 stycznia 2010 roku do 1 stycznia 2017 roku, wydano na podstawie przepisów wprowadzonych nowelizacją?
4. Ile decyzji obniżających świadczenia dla emerytów i rencistów, którzy nabyli uprawnienia po 1 stycznia 2017 roku, wydano na podstawie przepisów wprowadzonych nowelizacją?
5. Ile decyzji obniżających świadczenia dla emerytów i rencistów wydano na podstawie przepisów wprowadzonych nowelizacją w stosunku do byłych funkcjonariuszy Straży Granicznej?
6. W ilu przypadkach, w wyniku zmiany przez Instytut Pamięci Narodowej opinii o przebiegu służby danego emeryta/rencisty będącego byłym funkcjonariuszem Straży Granicznej, Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wydał ponowne decyzje przywracające poprzednią wysokość emerytury lub renty?

Z poważaniem